

بررسی رابطه مولفه‌های عشق با دلزدگی زناشویی: نقش میانجی الگوهای ارتباطی خانواده

Investigating the Relationship between Components of Love with Marital Boredom: the Mediating Role of Family Communication

Zahra Afsari Gargari

¹Master of Clinical Psychology, Faculty of Aras International Campus, Tabriz, Iran.

Email: Zahraafsar93@gmail.com

زهرا افسری گرگری*

کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، دانشکده پردیس بین المللی ارس، تبریز، ایران.

Abstract

Marital boredom is a painful condition of physical, emotional and psychological exhaustion that affects those who expect dream love and marriage to give meaning to their lives. The aim of this study was to investigate the relationship between love components and marital boredom by explaining the mediating role of family communication patterns. The statistical population of the study consisted of all married people, from whom a sample of 274 people was selected by available random sampling method. Data collection tools were Sternberg Love Components Questionnaire, Kaiser Marital Boredom and Ritchie-Fitzpartrick Family Relationship Pattern. Their validity was confirmed by experts and their reliability was confirmed using Cronbach's alpha coefficient. Data analysis by modeling structural equations in SmatPls3 and SPSS24 software showed that there is a significant relationship between the components of love and marital boredom ($P < 0.001$). Also, a significant relationship between the components of love and family communication patterns was confirmed ($P < 0.05$). Based on the results, a significant relationship between family communication patterns and marital boredom was not confirmed. Therefore, the results of this study indicate that the components of love are effective on communication patterns and marital boredom of married people, so using these results can be useful to prevent and treat marital boredom.

چکیده

دلزدگی زناشویی وضعیتی دردناک فرسودگی جسمی، عاطفی و روانی است که کسانی را که انتظار دارند عشق رویایی و ازدواج به زندگیشان معنا ببخشد را متأثر می‌سازد. تحقیق حاضر با هدف بررسی رابطه مولفه‌های عشق با دلزدگی زناشویی با تبیین نقش میانجی الگوهای ارتباطی خانواده در بین افراد متأهل انجام گرفت. جامعه آماری پژوهش را تمام افراد متأهل شهر تبریز تشکیل داد که از میان آن‌ها نمونه‌ای به حجم ۲۷۴ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های مولفه‌های عشق استرنبرگ، دلزدگی زناشویی کایزر و الگوی ارتباط خانوادگی ریچی-فیتزپاتریک بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط الگویابی معادلات ساختاری در محیط نرم‌افزاری SPSS24 و SmatPls3، نشان داد که بین مولفه‌های عشق و دلزدگی زناشویی رابطه معنی دار وجود دارد ($P < 0.001$). همچنین رابطه معنی دار بین مولفه‌های عشق و الگوهای ارتباطی خانواده مورد تأیید قرار گرفت ($P < 0.05$). بر اساس نتایج رابطه معنی دار بین الگوهای ارتباطی خانواده و دلزدگی زناشویی مورد تأیید قرار نگرفت؛ لذا نقش میانجی‌گری الگوهای ارتباطی خانواده در رابطه میان مولفه‌های عشق و دلزدگی زناشویی تأیید نشد. بنابراین نتایج این پژوهش حاکی است که مولفه‌های عشق بر الگوهای ارتباطی و دلزدگی زناشویی افراد متأهل مؤثر است، پس استفاده از این نتایج می‌تواند برای پیشگیری و درمان دلزدگی زناشویی مفید باشد.

واژه‌های کلیدی: مولفه‌های عشق، دلزدگی زناشویی، **Keywords:** Components of Love, Marital Boredom, Family Communication.

الگوهای ارتباطی خانواده.

نوع مقاله: پژوهشی	دریافت: اردیبهشت ۱۴۰۱	پذیرش: تیر ۱۴۰۱
-------------------	-----------------------	-----------------

مقدمه

انسان موجودی اجتماعی است و برای آنکه بتواند نیازهای خود را در قبال تداوم حیات استمرار بخشد به زندگی گروهی و ارتباط با سایر هم‌نوعان خود نیازمند است. از جمله نیازمندی‌ها، نیازهای روحی و جسمانی است که با ازدواج و تشکیل خانواده برآورده می‌شود و مهمتر از این تلاش هر یک از زوجین برای حفظ این زندگی مشترک و رسیدن به درجات عالی رضایت زناشویی است تا در سایه این رضایت بتوانند به اهداف مورد نظرشان از ازدواج دست یابند. بنا به نظر گاتمن، مورای، اسوانسن، تایسون و اسوانسون^۱ (۲۰۰۲) رابطه زناشویی در زندگی مانند هر رابطه دیگری دارای جنبه‌های مثبت و منفی می‌باشد، مهمترین عامل شاخص و تعیین کننده در ازدواج، کیفیت و نوع رابطه بین زن و شوهر است (مصباح، ۱۳۹۸). برگنر^۲ (۲۰۰۰) یکی از مهم ترین عوامل بین فردی و تعیین کننده رضایتمندی از روابط زناشویی، را عشق و کیفیت آن عنوان کرد. عشق مفهومی انتزاعی است و به عنوان پایه‌ای محکم برای شروع و ادامه روابط زناشویی حائز اهمیت است. عشق، نیرویی است که ما را به عنوان افرادی واحد قرار داده و نوع بشر را در برابر مقاومت طبیعی رکود شخصی به رشد و حرکت وا می‌دارد (مصباح، ۱۳۹۸). مازلو^۳، عشق را با میل جنسی که یک نیاز فیزیولوژیکی است برابر نمی‌داند اما قبول داشت که میل جنسی یک راه برای بیان نیاز عشق است (شولتز و شولتز^۴، ۱۳۹۸).

عشق یک احساس شدید عاطفی است که معمولاً نسبت به جنس مخالف صورت می‌گیرد و به صورت پنهان و آشکار بیان می‌شود. این احساس با گذشت زمان و به یاری تصویرسازی ذهنی شدت بیشتری می‌یابد، به طوری که کارکرد روانی فرد دست خوش عدم توازن می‌شود و کارهای روزانه را دچار آشفتگی می‌کند (دغاغله و همکاران، ۱۳۹۱). در زمینه هیجان عشق چندین نظریه وجود دارد که یکی از آن‌ها تئوری مثلی عشق استرنبرگ^۵ (۱۹۸۶) است. او اظهار داشت که عشق یک حالت روان شناختی است که دارای سه بعد صمیمیت^۶ (بعد عاطفی و هیجانی عشق و اینکه ما نسبت به دیگران احساسات نزدیک و مشترک داشته باشیم)، شور و شوق^۷ (موتور محرکه عشق غیر از احساسات جنسی که کاملاً در کلمه هوس پنهان است) و تعهد^۸ و تصمیم (نیت فرد برای تداوم رابطه و اینکه ما تا آخر عمر بخواهیم معشوقمان را حفظ کنیم و برای پایداری تلاش کنیم) است. از نظر او کسی عاشق است که هر سه مولفه عشق را به اندازه کافی در وجودش پرورش دهد (فرحبخش و شفیع‌آبادی، ۱۳۸۵؛ دافی و راسبولت^۹، ۱۹۸۵؛ اسپرچر^{۱۰}، ۱۹۹۹).

1. Gottman, Murray, Swanson, Tyson & Swanson

2. Bergner

3. Maslow

4. Schultz

5. Strenberg

6. Intimacy

7. Passion

8. Commitment & Descision

9. Duffy & Rusbult

10. Sprecher

زندگی زناشویی یکی از جهانی‌ترین نیازهای بشری است که از دو نفر با توانایی‌ها و استعدادهای متفاوت با نیازها و علایق مختلف و در یک کلام با شخصیت‌های گوناگون تشکیل شده است (گلدنبرگ^{۱۱} و گلدنبرگ، ۱۳۹۸). افراد رابطه زناشویی خود را با نگرش و احساس‌های مثبت آغاز می‌کنند، ولی به تدریج هنگامی درمی‌یابند رفتار همسرشان آن‌گونه نیست که انتظارش را داشته‌اند، احساس‌های منفی در رابطه آنها پدید می‌آیند (مک کارتی^{۱۲}، ۲۰۰۶؛ حشمتی، قره داغی، جعفری و قلیزادگان، ۱۳۹۶). پس از افزایش سرخوردگی و تنش‌های برآمده از برآورده نشدن خواسته‌ها و نیازهای میان فردی، احساس سرخوردگی آشکارا به همسر نسبت داده می‌شود و این مایه از دست رفتن عشق و تعهد شده و دلزدگی جایگزین شور و شیفستگی نخستین می‌گردد (پاینز، هامر، نی آل و ایسکسون^{۱۳}، ۲۰۱۱؛ پوکورسکا، فارل و پیلای^{۱۴}، ۲۰۱۳).

دلزدگی زناشویی به همسران اجازه نمی‌دهد تا از تعارضات اجتناب کنند و یا به شیوه‌ای مناسب آنها را حل کنند، به طوری که هر دو از ازدواج و رابطه با یکدیگر احساس رضایت نمی‌کنند (چن، تانانکا، اوجی، هیرامورا و شیکای^{۱۵}، ۲۰۱۷). کایزر^{۱۶} (۱۹۹۸) معتقد است که دلزدگی زناشویی فقدان تدریجی دلبستگی عاطفی است که کاهش توجه به همسر، بیگانگی عاطفی و افزایش احساس دلسردی و بی‌تفاوتی نسبت به همسر را شامل می‌شود.

اغلب زوج‌هایی که دچار دلزدگی می‌شوند، رابطه‌شان رو به سردی می‌رود و در نهایت بیشتر شبیه به همخانه می‌شوند. این شرایط ممکن است برای اکثر زوجین در یک مقطع زمانی اتفاق بیافتد ولی ماندن در آن مشکل ساز خواهد بود. صمیمیت و عشق به تدریج رنگ می‌بازند و به همراه آن، احساس خستگی عمومی عارض می‌شود. در حادثترین شرایط، دلزدگی با فروپاشی زندگی مشترک و طلاق عاطفی همراه خواهد شد.

از دیگر متغیرهایی که در رابطه با مولفه‌های عشق و دلزدگی زناشویی در ارتباط است، الگوهای ارتباطی خانواده است. الگوهای ارتباطی خانواده مدلی در زمینه این که خانواده چگونه انتظارات، عقاید و نحوه تعامل فرد با دنیای پیرامون خود را تحت تاثیر قرار می‌دهد، است (نادری، خرمایی، اکبری و صبری، ۱۳۹۷). به عبارات دیگر، این مدل منعکس کننده چگونگی ارتباط والدین با فرزندان می‌باشد نادری و همکاران، ۱۳۹۷). بیوین و جکسون^{۱۷} (۱۹۶۷) خانواده را نظامی قانون‌گذار تعریف می‌کنند که اعضای آن به‌طور مداوم در حال تعریف و تعریف مجدد ماهیت روابط خود بر مبنای الگوی ارتباطشان هستند. الگوی ارتباطی خانواده یا شیوه بیان افکار و احساسات اعضای آن از خانواده‌ای به خانواده دیگر متفاوت می‌باشد. الگوی ارتباطی خانواده یکی از کارکردهایی است که قادر به تأثیرگذاری بر فرزندان هست (مراتیان، رحیمی و زارعی، ۱۳۹۵).

اهمیت بررسی الگوی ارتباطی خانواده به عنوان نقش میانجی در رابطه بین مولفه‌های عشق و دلزدگی زناشویی از آن جهت است که خانواده نخستین و منحصربه‌فردترین نهاد اجتماعی است که سلامت و بهروزی یک جامعه را مرهون سلامت و رضایت اعضای آن دانسته‌اند و تأثیر هیچ نهاد و رابطه‌ای به آن اندازه از دوام عمیق و شدید برخوردار نیست (گلدنبرگ و گلدنبرگ، ۲۰۱۲). آنچه در یک خانواده اتفاق می‌افتد و عملکرد آن، می‌تواند یک عامل کلیدی در ایجاد انعطاف‌پذیری و کاهش خطرات زمان حال و آینده در رویارویی با وقایع و شرایط نامطلوب باشد. از طرفی آنچه در خانواده از اهمیت برخوردار می‌باشد، توجه به ارزش‌های آن است. ارزش‌های خانواده از اساسی‌ترین عنصرهای یک نظام اجتماعی هستند که از طریق کنترل و هدایت آن‌ها می‌توان جامعه را به زوال و یا به تعالی کشاند.

11. Goldenberg

12. McCarthy

13. Pines, Hammer, Neal & Icekson

14. Pokorska, Farrell & Pillai

15. Chen, Tananka, Uji, Hiramura & Shikai

16. Kayser

17. Beavin & Jackson

هوانگ^{۱۸} (۲۰۱۰) دو بعد زیربنایی گفت‌وشنود و همنوایی را در الگوهای ارتباط خانوادگی شناسایی نموده‌اند. در بعد گفت‌وشنود اعضای خانواده به طور پیوسته و خودانگیخته با یکدیگر تعامل دارند و در بعد همنوایی، ارتباط‌های خانوادگی به گونه‌ای است که اعضا را وادار به یکسان نمودن نگرش‌ها، ارزش‌ها و باورها می‌کند و بر حرف شنوی از پدر و مادر و دیگر بزرگسالان استوار است. (مرادی و چراغی، ۱۳۹۷). برعکس، در خانواده‌های با جهت‌گیری همنوایی به این موضوع پرداخته می‌شود که اعضا تا چه اندازه نگرش‌ها، عقاید و ارزش‌های یکسانی دارند. خانواده‌هایی که همنوایی زیادی دارند، تعاملات میان اعضای خانواده بر همگونی، اجتناب از تعارض و وابستگی متقابل اعضا به یکدیگر متمرکز هست. در این خانواده‌ها از والدین این انتظار می‌رود که برای خانواده تصمیم بگیرند و از فرزندان انتظار می‌رود که مطابق با خواسته‌های والدین رفتار کنند (صدری، رئیس و رحیمی، ۱۳۹۷). اعضای خانواده‌ای که الگوهای ارتباطی و گفت‌وشنود کمی دارند، تعامل پایینی با همدیگر دارند و تنها در موضوعات کمی به صورت باز با همه اعضای خانواده بحث می‌کنند و همه اعضا در تصمیم‌گیری‌های خانواده نقش ایفا نمی‌کنند (تایلی و اسکات^{۱۹}، ۲۰۱۶).

اپشتاین، بالدوین و بیشاپ^{۲۰} (۱۹۸۳) معتقدند که کارآیی خانواده بیشتر به ویژگی‌های نظام خانواده، شیوه‌های نظام‌دار و الگوهای تبدیلی بین اعضای آن مربوط است و نه به ویژگی‌های درونروانی اعضا (پروندی، عارفی و مرادی، ۱۳۹۵). پژوهش‌های دیگر نشان داده است که ساختار خانواده، پیش‌بینی کننده اصلی عملکرد خانواده، رضایت زناشویی و حرمت خود پایین است (الکرناوی^{۲۱}، ۲۰۱۰). همچنین ارکیستر و استیونسون^{۲۲} (۱۹۹۱) در پژوهشی نشان دادند که مولفه‌های نقش‌های خانوادگی و همراهی عاطفی به وفور و بطور مکرر با طلاق در ارتباط است. پژوهش بخشی‌پور، اسدی، کیانی، شیرعلی‌پور و احمد دوست (۱۳۹۱) نشان داد که میان عملکرد کلی خانواده، حل مشکل، نقش‌ها، پاسخ‌دهی هیجانی، و آمیختگی هیجانی با تعارضات زناشویی زوج‌های در آستانه طلاق رابطه معنی‌داری برقرار است. پژوهش باباخانی‌پور (۱۳۹۴) نشان داد میان عملکرد خانواده و رضایت زناشویی والدین رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. پروندی، عارفی و مرادی (۱۳۹۵) در پژوهش خود بر نقش الگوهای ارتباطی خانواده و الگوهای ارتباطی زوجین تاکید کرده‌اند. نریمانی، رحیمی و صداقت (۱۳۹۷) نتایج نشان داد که طلاق عاطفی با ساختار انگیزشی انطباقی و الگوی ارتباطی گفت و شنود رابطه منفی و معنادار ولی با ساختار انگیزشی غیرانطباقی و الگوی ارتباطی همنوایی رابطه مثبت و معناداری دارد.

با تامل در بررسی ادبیات موجود در زمینه دلزدگی زناشویی می‌توان گفت با یافته‌های تجربی متفاوتی در زمینه اثرات آن و کمبود مدل‌های نظری رویارو هستیم. توجه بسیاری از پژوهش‌های داخلی و خارجی انجام گرفته در زمینه دلزدگی زناشویی، مولفه‌های عشق و الگوی ارتباطی خانواده نشان از کمبودهایی در این زمینه است. این یافته‌ها با آگاهی کم می‌تواند اثرات سوئی بر بنیان خانواده و بقای زندگی زناشویی داشته باشد. بر این اساس در این پژوهش محقق قصد دارد به این سوال پاسخ دهد که آیا بین دلزدگی زناشویی با مولفه‌های عشق با میانجی‌گری الگوهای ارتباطی خانواده رابطه وجود دارد؟

18. Huang

19. Tilly & Scott

20. Epstein, Baldwin & Bishop

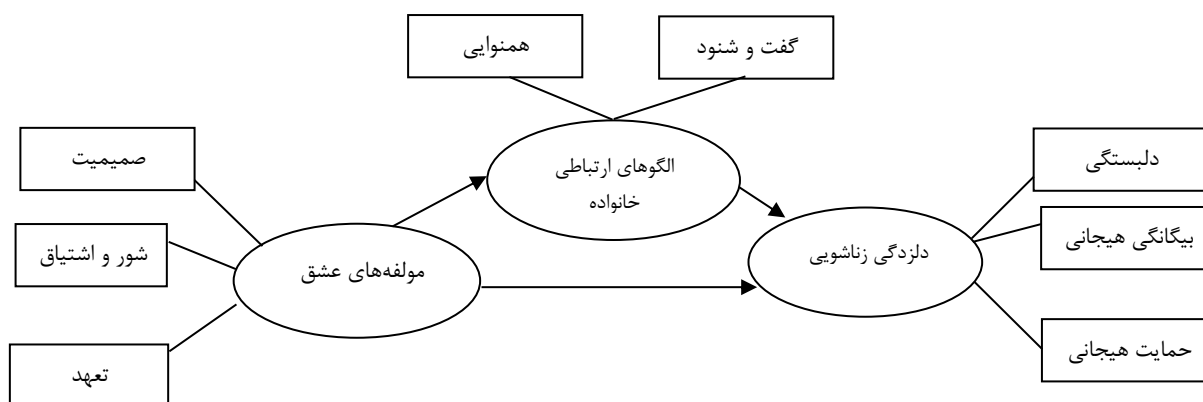
21. Al-Krenawi

22. Arkister, J., & Stevenson

روش

جامعه نمونه و روش نمونه گیری

طرح این پژوهش توصیفی، از نوع طرح های همبستگی و روش مدل سازی معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه افراد متاهل در شهر تبریز در سال ۱۳۹۹ بود. افراد متاهل مورد نظر در این پژوهش افرادی هستند که حداقل ۳ سال از سابقه ازدواج آن ها گذشته است و در حال حاضر با همسران خود زندگی می کنند. جهت نمونه گیری از روش نمونه گیری در دسترس استفاده شد. با توجه به شرایط به وجود آمده در کشور و عدم امکان تکمیل پرسشنامه به صورت کاغذی اقدام به تهیه پرسشنامه الکترونیکی شد. پس از آماده سازی پرسشنامه الکترونیکی، لینک پرسشنامه در تمامی گروه های موجود در شبکه های اجتماعی ارسال گردید و از تمام افراد متاهل درخواست شد تا به پرسشنامه ها پاسخ دهند؛ براساس پرسشنامه های تکمیل شده توسط متاهلین، ۲۷۴ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند.

مدل عملیاتی پژوهش

ابزار پژوهش

پرسش نامه مولفه های عشق

پرسشنامه ی مثلث عشق استرنبرگ با هدف بررسی و ارزیابی ساختار عشق بر اساس مولفه های صمیمیت، هوس و تعهد در سال ۱۹۸۶ ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۴۵ سوال و ۳ مولفه ی صمیمیت، هوس و تعهد می باشد که هر مولفه شامل ۱۵ سوال است. نمره گذاری سوالات بر اساس مقیاس ۹ درجه ای لیکرت از اصلا (۱=) تا به طور کلی (۹=) صورت می گیرد. کمترین و بیشترین نمره آزمودنی در هر یک از خرده مقیاس ها بین ۱۵ تا ۱۴۵ خواهد بود. نمرات بالاتر به معنای صمیمیت، شور و اشتیاق و یا تعهد بیشتر می باشد. نتایج مطالعاتی که از این پرسشنامه استفاده کرده اند نشان می دهد این مقیاس به عنوان ابزاری روا و پایا در فرهنگ های مختلف کاربرد دارد (لمی و هیل، ۲۰۰۲؛ اینگل و کنث، ۲۰۰۲). پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای مولفه های صمیمیت، لذت و تعهد به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۸۸ و ۰/۹۲ گزارش شده است (مشاک، ۲۰۱۰). در مطالعه مصباحی (۱۳۹۸) ضریب پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و تنصیف به ترتیب ۰/۹۶ و ۰/۸۹ می باشد.

پرسشنامه دلزدگی زناشویی (MDS²³):

مقیاس دلزدگی زناشویی نخستین بار توسط کایزر^{۲۴} (۱۹۹۳) در ۲۱ ماده با هدف ارزیابی سطح سرخوردگی یا نبود عواطف نسبت به همسر ساخته شده و شامل سه بُعد است. بُعد دلبستگی^{۲۵} با سؤال‌های ۱، ۳، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۶ و ۲۱؛ بُعد بیگانگی هیجانی^{۲۶} با سؤال‌های ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۵، ۱۸، ۱۹ و ۲۰ و بُعد حمایت هیجانی^{۲۷} با سؤال‌های ۲، ۴، ۱۱، ۱۴ و ۱۷ سنجیده می‌شود. دامنه نمره‌های این مقیاس از ۲۱ تا ۸۴ و دارای طیف لیکرت چند گزینه‌ای نادرست= ۱، نه خیلی درست= ۲، تا حدی درست= ۳ و بسیار درست= ۴ است. میانگین نمرات در این پژوهش ۴۴/۷ و انحراف استاندارد آن ۹/۲۱ بوده است. نمرات بالاتر از میانگین به عنوان سرخوردگی بالا در نظر گرفته شده است. گزینه‌های ۱، ۳، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۱، ۱۴، ۱۶ و ۲۱ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (کایزر، ۱۹۹۶). در پژوهش کایزر (۱۹۹۳)، نمرات مقیاس، همبستگی مثبت بالایی با نمرات سایر مقیاس‌های دلزدگی و همبستگی منفی با مقیاس‌های مربوط به صمیمیت و نزدیکی زناشویی داشت و آلفای کرونباخ برابر ۰/۹۷ به دست آمد. مطالعات مختلف نیز، همسانی درونی قابل اطمینان و بالایی را گزارش کرده‌اند، پایایی آلفای کرونباخ برای کل مقیاس در مطالعه‌ای ۰/۷۹ تا ۰/۸۹ به دست آمد (دورهام- فولر^{۲۸}، ۲۰۱۰). در ایران نیز نخستین بار ساداتی، مهرابی زاده و سودانی (۱۳۹۳) پایایی این مقیاس را به روش آلفای کرونباخ، ۰/۷۹ و روایی آن را به روش روایی همگرا از طریق همبستگی با مقیاس فرسودگی زناشویی پاینز ۰/۵۴ به دست آوردند.

پرسشنامه الگوی ارتباطی خانواده

این ابزار یک پرسشنامه خودسنجی است که توسط ریچی و فیتزپاتریک (۱۹۹۰) طراحی شده و میزان موافقت یا عدم موافقت پاسخ دهنده را با ۲۶ گویه که درباره وضعیت ارتباطات خانواده وی هستند که ۱۵ گویه اول مربوط به بعد جهت گیری گفت‌و شنود و ۱۱ گویه بعدی مربوط به جهت گیری همنوایی می‌باشند. شیوه نمره گذاری این ابزار به این صورت است که برای بعد جهت گیری گفت و شنود به کاملاً موافقم (=۴)، تا حدودی موافقم (=۳)، نظری ندارم (=۲)، تا حدودی مخالفم (=۱) و کاملاً مخالفم (=۰) تعلق می‌گیرد. برای به دست آوردن، امتیاز کلی پرسشنامه، امتیازات مربوط به تک تک سؤالات با هم جمع می‌گردد. هر آزمودنی دو نمره از این ابزار بدست می‌آورد. نمره بیشتر در هر مقیاس به این معناست که آزمودنی در خانواده خود به ترتیب جهت گیری گفت‌و شنود یا همنوایی بیشتری را ادراک می‌کند. بر اساس این تحلیل، حداقل امتیاز ممکن در مولفه جهت گیری گفت‌و شنود ۰ و بیشترین امتیاز ۶۰ است.

نمره بین ۰ تا ۲۰: ادراک جهت گیری گفت‌و شنود در فرد کم است.

نمره بین ۲۰ تا ۳۰: ادراک جهت گیری گفت‌و شنود در فرد متوسط است.

نمره بالاتر از ۳۰: ادراک جهت گیری گفت‌و شنود در فرد زیاد است.

در مولفه ادراک جهت گیری همنوایی نیز حداقل امتیاز ممکن ۰ و حداکثر ۴۴ است.

نمره بین ۰ تا ۱۵: ادراک جهت گیری همنوایی در فرد کم است.

نمره بین ۱۵ تا ۲۲: ادراک جهت گیری همنوایی در فرد متوسط است.

نمره بالاتر از ۲۲: ادراک جهت گیری همنوایی در فرد زیاد است.

²³ . Marital Disaffection Scale (MDS)

²⁴ . Kayser

²⁵ . attachment

²⁶ . emotional estrangement

²⁷ . emotional support

²⁸ . Durham-Fowler

ابزار تجدید نظر شده الگوی ارتباطات خانواده از روایی محتوایی برخوردار است (کوثرنر و فیتزپاتریک، ۲۰۰۲). در مورد روایی ملاکی نشان داده شده است که انواع متفاوت خانواده ها و ابعاد زیربنایی تیپ شناسی آنها با اندازه هایی که از لحاظ نظری به آنها مربوط هستند همبستگی دارند (کوثرنر و فیتزپاتریک، ۲۰۰۲). فیتزپاتریک و ریچی (۱۹۹۷) در مطالعه دیگری گزارش داده اند ضریب پایایی به روش آزمون بازآزمون سه گروه سنی متفاوت بعد از یک دوره سه هفته ای در مورد جهت گیری گفت و شنود نزدیک به ۱ و در مورد جهت گیری همنوایی بین ۰/۹۳ - ۰/۷۳ بوده است.

مقیاس جهت گیری گفت و شنود در مقایسه با مقیاس جهت گیری همنوایی همواره پایایی بیشتری را نشان داده است. در مورد مقیاس جهت گیری گفت و شنود میانگین مقدار آلفای کرونباخ ۰/۸۹ بوده است. مقدار آلفای کرونباخ در مطالعات صورت گرفته در دامنه ۰/۸۴ تا ۰/۹۲ قرار داشته است. در مورد مقیاس جهت گیری همنوایی میانگین آلفای کرونباخ ۰/۷۹ بوده است. در مطالعات انجام شده مقدار آلفای کرونباخ جهت گیری همنوایی در دامنه ۰/۸۴ - ۰/۷۳ قرار دارد. بررسی همسانی درونی نشان داد سؤالات مربوط به هر عامل با نمره کل آن عامل بیشترین همبستگی معنادار را دارند. همچنین بین نمرات مربوط به هر عامل و نمره همبستگی معناداری وجود داشت (کوروش نیا و لطیفیان، ۱۳۸۶). جهت گیری گفت و شنود با مقیاس توجه ۰/۷۴ و جهت گیری همنوایی با مقیاس حمایت بیش از حد یا کنترل ۰/۴۹ همبستگی معنادار داشت (کوروش نیا، ۱۳۸۶). ضریب پایایی بازآزمایی برای مقیاس جهت گیری گفت و شنود برابر ۰/۸۴ و در مورد مقیاس جهت گیری همنوایی ۰/۷۸ بود. (کوروش نیا، ۱۳۸۵). بررسی پایایی این ابزار به روش محاسبه ضریب آلفای کرونباخ و شیوه آزمون بازآزمون حاکی از پایایی این ابزار بود. در مورد مقیاس جهت گیری گفت و شنود ضریب آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۷ و در مورد مقیاس جهت گیری همنوایی برابر با ۰/۸۱ بدست آمد (کوروش نیا، ۱۳۸۵).

تجزیه و تحلیل داده ها

جهت تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده از دو روش آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد و در بخش آمار توصیفی با استفاده از نرم افزار SPSS24 به بیان خصوصیات و ویژگی های جمعیت شناختی نمونه آماری شامل جنسیت و سن افراد متاهل پرداخته شده است. در قسمت آمار استنباطی برای تحلیل داده ها جهت قضاوت در مورد فرضیات پژوهش، از روش معادلات ساختاری و نرم افزار SmartPLS3 استفاده گردیده است. SmartPLS نرم افزار مفیدی است برای مدل سازی معادلات ساختاری حداقل مجذورات جزئی (PLS-SEM) است که توسط زینگل . وند و ویل (۲۰۰۵) طراحی شده است.

یافته های پژوهش

جنسیت افراد پاسخ دهنده مورد بررسی قرار گرفته و نتایج در جدول (۴-۱) نشان داده شده است. با توجه به جدول (۱)، ۲۸/۱ درصد پاسخ دهندگان مرد و ۷۱/۹ درصد زن بودند.

جدول ۱: جنسیت پاسخ دهندگان

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
زن	۱۹۷	۷۱/۹
مرد	۷۷	۲۸/۱
مجموع	۲۷۴	۱۰۰

بررسی رابطه مولفه‌های عشق با دلزدگی زناشویی: نقش میانجی الگوهای ارتباطی خانواده

شاخص‌های توصیفی متغیرها

با توجه به مقادیر چولگی و کشیدگی که بین ۲+ و ۲- قرار گرفته است، در جدول (۲) توزیع داده‌های تمامی متغیرهای پژوهش نرمال است.

جدول ۲: شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	مولفه	کمترین	بیش‌ترین	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
مولفه‌های عشق	صمیمیت	۸۶	۱۲۳	۱۰۳/۴۶	۸/۷۹۵	-۰/۱۳۶	-۰/۵۴
	شور و اشتیاق	۸۰	۱۲۳	۱۰۲/۴۷	۸/۸۶	-۰/۳۴۸	۰/۲۶۱
	تعهد	۸۲	۱۲۹	۱۰۵/۳۰	۹/۱۷۵	۰/۲۸۱	۰/۴۰۹
دلزدگی زناشویی	دلبستگی	۹	۲۳	۱۱/۱۵	۲/۵۷۵	۱/۳۳۱	۱/۵۲۵
	بیگانگی هیجانی	۷	۱۸	۹/۱۵	۲/۲۸۸	۱/۴۴۵	۱/۷۹۸
	حمایت هیجانی	۵	۱۳	۶/۴۶	۱/۷۲۵	۱/۳۱۱	۱/۵۰۸
الگوی ارتباطی خانواده	گفت و شنود	۷	۵۰	۲۹/۳۹	۶/۳۵۳	-۰/۱۲۲	۰/۵۳۵
	همنوایی	۰	۴۴	۱۵/۱۱	۶/۲۵۵	۰/۶۱۵	۱/۳۹۱

تحلیل‌های دو متغیره

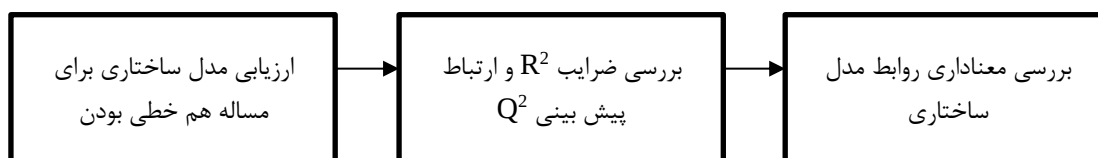
به منظور بررسی رابطه‌ی دو به دوی متغیرهای پژوهش از تحلیل دو متغیره استفاده می‌شود. ضریب همبستگی اسپیرمن، همبستگی موجود بین دو متغیر رتبه‌ای (مانند سطوح لیکرت) را نشان می‌دهد. نتایج تحلیل‌های دو متغیره در جدول (۳) ارائه شده است. مواردی که با ** علامت‌گذاری شده‌اند، در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار هستند و در غیر این صورت غیر معنی‌دار در نظر گرفته می‌شوند.

جدول ۳: همبستگی بین متغیرها

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱ صمیمیت	۱							
۲ شور و اشتیاق	۰/۶۷۰**	۱						
۳ تعهد	۰/۹۱۹**	۰/۸۹۹	۱					
۴ دلبستگی	۰/۴۸۹**	۰/۴۹۲**	۰/۵۲۶**	۱				
۵ بیگانگی هیجانی	-۰/۵۱۷**	۰/۴۸۲**	۰/۵۴۰**	۰/۶۳۲**	۱			
۶ حمایت هیجانی	۰/۵۵۳**	۰/۵۲۷**	۰/۵۸۰**	۰/۸۹۹**	۰/۸۹۷**	۱		
۷ گفت و شنود	۰/۶۱۳**	۰/۵۳۱**	۰/۶۲۳**	۰/۵۶۶**	۰/۶۸۷**	۰/۶۸۹**	۱	
۸ همنوایی	-۰/۵۱۹**	-۰/۵۳۶**	-۰/۵۷۷**	-۰/۵۸۷**	۰/۵۷۳**	-۰/۶۳۶**	-۰/۶۵۵**	۱

مدل ساختاری

جهت بررسی علیت و پیش‌بینی متغیرهای وابسته توسط متغیر مستقل و برای بررسی روابط کلی متغیرها از مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شده است. جهت ارزیابی مدل پژوهش و تبیین روابط بین متغیرها از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده می‌شود. در این پژوهش جهت مدل‌سازی معادلات ساختاری از نرم‌افزار Smat PLS استفاده شده است. برای ارزیابی مدل ساختاری مهم‌ترین معیارها ضریب مسیر و سطح ضرایب تعیین است که در ادامه بررسی می‌شوند. در شکل ۱ فرایند ارزیابی مدل ساختار ارائه گردیده است.

شکل ۱: فرایند تحلیل مدل ساختاری

ارزیابی هم خطی

برای این که مشکل هم خطی وجود نداشته باشد باید VIF برابر ۵ و یا کمتر از آن باشد.

جدول ۴: VIF برای تمام گویه‌ها

متغیر	مولفه	VIF
مولفه عشق	صمیمیت	۳/۵۷۱
	شور و اشتیاق	۳/۳۰۱
	تعهد	۲/۷۵۰
الگوی ارتباطی خانواده	گفت و شنود	۲/۲۴۳
	همنوایی	۲/۱۵۳
	دلبستگی	۲/۳۵۳
دلزدگی زناشویی	بیگانگی هیجانی	۱/۰۰۸
	حمایت هیجانی	۲/۳۶۴

با توجه به نتایج جدول (۴) مشخص است که تمام مقادیر کمتر از ۵ هستند؛ بنابراین مشکل هم خطی بودن در مدل وجود ندارد. همچنین در جدول (۵) ضرایب VIF برای تمامی مسیرهای موجود در مدل نیز محاسبه می‌شود.

جدول ۴-۵: ضرایب VIF برای مسیرها

نماد	متغیر	الگوی ارتباطی خانواده	مولفه عشق	دلزدگی زناشویی
Family	الگوی ارتباطی خانواده			۲/۲۸۵
Love component	مولفه عشق	۱/۰۰		۲/۳۲۴

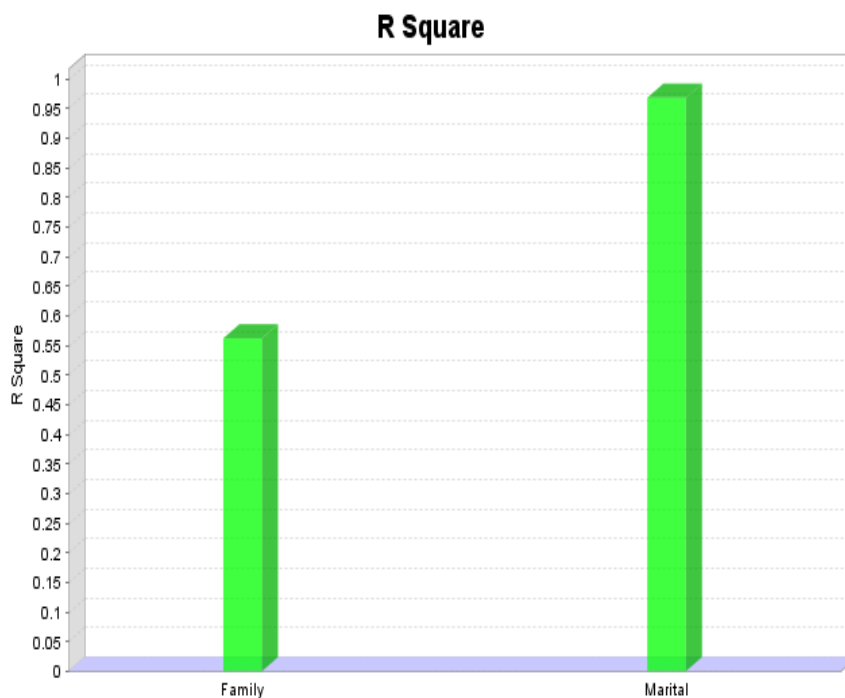
بنا بر نتایج جدول (۵) ضرایب VIF برای تمامی مسیرها کمتر از ۵ به دست آمده است؛ لذا مشکل هم خطی بودن وجود ندارد.

ضریب تعیین و ارتباط پیش‌بینی

برای بررسی برازش الگوی ساختاری با روش PLS در پژوهش از ضرایب R Squares یا R^2 (ضریب تعیین) استفاده می‌شود. معیار R^2 برای متصل کردن بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری الگوسازی معادلات ساختاری به کار می‌رود و نشان از تأثیری دارد که متغیر برون‌زا بر متغیر درون‌زا می‌گذارد. تفاوت مهم میان ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده (Adjusted R Square) این است که ضریب تعیین فرض می‌کند که هر متغیر مستقل مشاهده شده در مدل، تغییرات موجود در متغیر وابسته را تبیین می‌کند. بنابراین درصد نشان داده شده توسط ضریب تعیین با فرض تأثیر همه متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته می‌باشد. در صورتی که درصد نشان داده شده توسط ضریب تعیین تعدیل شده فقط حاصل از تأثیر واقعی متغیرهای مستقل مدل بر وابسته است و نه همه متغیرهای مستقل. تفاوت دیگر این است که مناسب بودن متغیرها برای مدل توسط ضریب تعیین حتی با وجود مقدار بالا قابل مشخص نیست در صورتی که می‌توان به مقدار برآورد شده ضریب تعیین تعدیل شده اعتماد کرد. با توجه به مدل ساختاری پژوهش اعداد مربوط به ضرایب تعیین در جدول (۶) آمده است.

جدول ۶: ضرایب تعیین متغیرهای درون‌زا

متغیر	نماد	R Square	R Square Adjusted
الگوی ارتباطی خانواده	Family	۰/۵۶۲	۰/۵۶۱
دلزدگی زناشویی	Marital	۰/۹۶۹	۰/۹۶۸

نمودار ۱: نمودار ضریب تعیین R^2

اگر خروجی نموداری ضریب تعیین R^2 به رنگ سبز باشد، نشان از مطلوب بودن این معیار دارد و اگر به رنگ قرمز باشد، نشان می‌دهد که ضریب تعیین برای متغیر موردنظر مطلوب نیست و از لحاظ ساختاری آن مدل زیر سؤال خواهد رفت.

برازش الگوی کلی

پس از بررسی برازش بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری الگو، برازش کلی الگو از طریق معیار GOF که تنه‌هاوس^{۳۰} و همکارانش در سال ۲۰۰۴ عرضه کرده‌اند استفاده می‌شود. این معیار از طریق رابطه زیر محاسبه می‌گردد.

$$GOF = \sqrt{\text{Communalities} \times \overline{R^2}}$$

به طوری که $\overline{\text{Communalities}}$ نشانه میانگین مقادیر اشتراکی هر سازه است و $\overline{R^2}$ نیز مقدار میانگین مقادیر R^2 سازه‌های درون‌زای الگو است. با استفاده از این معیار، برازش متغیرها و مدل تحقیق بررسی گردید که نتایج آن در جدول (۷) مشاهده می‌شود.

جدول ۷: ضرایب تعیین متغیرهای درون‌زا

متغیر	Communality	R Square	GOF
الگوی ارتباطی خانواده	۰/۷۶۲	۰/۵۶۲	
مولفه عشق	۰/۸۷۳	-	
دلزدگی زناشویی	۰/۸۳۳	۰/۹۶۹	
میانگین	۰/۸۲۳	۰/۷۶۵	۰/۷۹۳

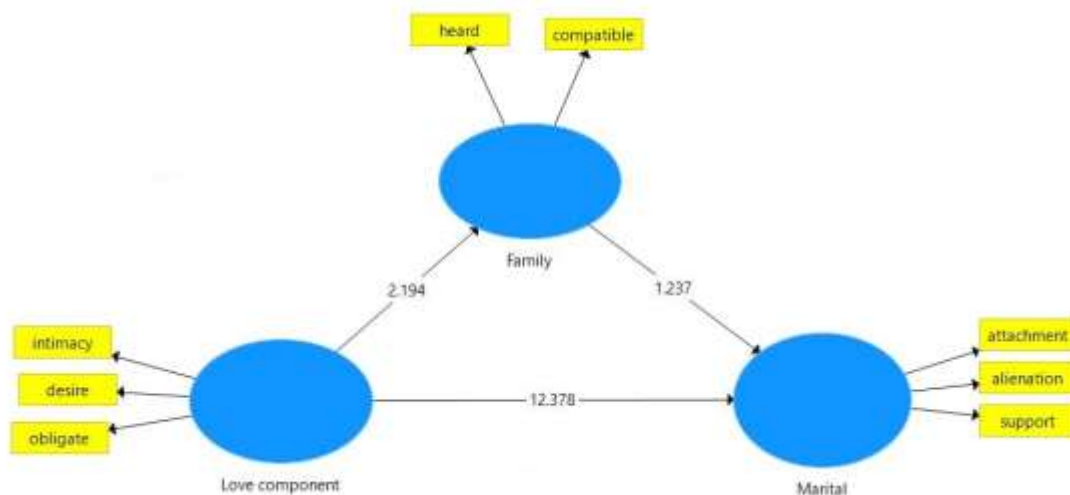
با توجه به سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ که به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی شده است و حصول مقدار ۰/۷۹۳ برازش مدل کلی به صورت قوی تأیید می‌شود.

آزمون فرضیه‌ها

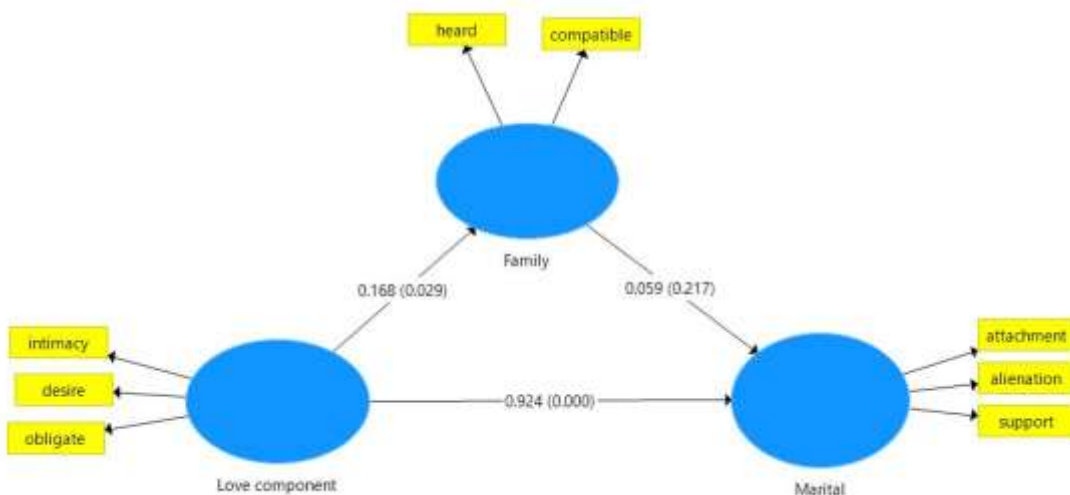
الگوریتم تحلیل داده‌ها در روش PLS نشان می‌دهد که پس از بررسی برازش الگوهای اندازه‌گیری، الگوی ساختاری و الگوی کلی، می‌توان به بررسی و آزمون فرضیه‌های تحقیق پرداخت و به یافته‌های پژوهش رسید. برای بررسی تأیید فرضیه‌های پژوهش از فرمان Bootstrapping نرم افزار Smart PLS استفاده شد که خروجی حاصل ضرایب t را نشان می‌دهد. وقتی مقادیر t در بازه بیشتر از ۱/۹۶+ و کمتر از ۱/۹۶- باشند، بیانگر معنادار بودن پارامتر مربوطه در سطح ۰/۰۵ و اگر مقادیر بیش از ۲/۵۸ باشد معنی داری در سطح ۰/۰۱ و متعاقباً تأیید فرضیه‌های پژوهش است. در این بخش ضرایب معناداری و ضرایب استاندارد شده مسیرهای مربوط به فرضیه بررسی می‌شود. برای آزمون فرضیه‌ها شکل (۴-۲) و (۴-۳) را در نظر بگیرید.

1. Tenenhaus

بررسی رابطه مولفه‌های عشق با دلزدگی زناشویی: نقش میانجی الگوهای ارتباطی خانواده

شکل ۲: آماره t بین متغیرهای تحقیق

شکل ۳: ضریب مسیر بین متغیرهای تحقیق

فرضیه اول پژوهش رابطه بین مولفه‌های عشق با دلزدگی زناشویی را آزمون می‌کند. طبق جدول (۸) آماره t برابر ۱۲/۳۷۹ در خارج بازه ۱/۹۶- تا ۱/۹۶+ قرار دارد؛ لذا بین مولفه‌های عشق و دلزدگی زناشویی رابطه معنی‌دار وجود دارد ($P < 0.001$)؛ در نتیجه فرضیه اول تحقیق تأیید می‌شود. همچنین ضریب مسیر مقدار ۰/۹۲۴ است که سطح معنی‌داری آن کمتر از ۰/۰۰۱ است؛ لذا سطح معنی‌داری قابل قبولی می‌باشد.

جدول ۸: ضرایب مسیر، آماره t فرضیه اول

متغیر	ضرب مسیر	سطح معنی داری	آماره t
متغیر پیش بین	۰/۹۲۴	۰/۰۰۰	۱۲/۳۷۹
متغیر وابسته			

فرضیه دوم پژوهش رابطه بین مولفه‌های عشق با الگوهای ارتباطی خانواده را آزمون می‌کند. طبق جدول (۹-۴) آماره t ($t=1/194$) در خارج از بازه $-1/96$ تا $+1/96$ می‌باشد. بین مولفه‌های عشق با الگوهای ارتباطی خانواده رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین ضریب مسیر مقدار $0/168$ است که سطح معنی‌داری آن کمتر از $0/05$ است؛ لذا سطح معنی‌داری قابل قبولی می‌باشد و در نتیجه فرضیه دوم تحقیق تأیید می‌شود.

جدول ۹-۴: ضرایب مسیر، آماره t فرضیه دوم

متغیر	ضرب مسیر	سطح معنی داری	آماره t
متغیر پیش بین	۰/۱۶۸	۰/۰۲۹	۲/۱۹۴
متغیر وابسته			

فرضیه سوم پژوهش رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده با دلزدگی زناشویی را آزمون می‌کند. طبق جدول (۱۰-۴) آماره t ($t=1/237$) در داخل بازه $-1/96$ تا $+1/96$ می‌باشد. پس رابطه معنی‌داری بین الگوهای ارتباطی خانواده و دلزدگی زناشویی وجود ندارد. همچنین ضریب مسیر مقدار $0/059$ است که سطح معنی‌داری آن بیش از $0/05$ است؛ لذا سطح معنی‌داری قابل قبولی نمی‌باشد در نتیجه فرضیه سوم تحقیق رد می‌شود.

جدول ۱۰: ضرایب مسیر، آماره t فرضیه سوم

متغیر	ضرب مسیر	سطح معنی داری	آماره t
متغیر پیش بین	۰/۰۵۹	۰/۲۱۷	۱/۲۳۷
متغیر وابسته			

فرضیه چهارم تحقیق بدین صورت است که الگوهای ارتباطی خانواده در رابطه بین مولفه‌های عشق با دلزدگی زناشویی میانجی‌گری می‌کند. نکته مهم در ارتباط با اثر غیر مستقیم (میانجی) این است که باید هر دو ارتباط (مولفه‌های عشق با الگوهای ارتباطی خانواده) و (الگوهای ارتباطی خانواده و دلزدگی زناشویی) معنادار باشد تا بتوان اثر غیر مستقیم را محاسبه نمود. با توجه به عدم معناداری رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده و دلزدگی زناشویی لذا محاسبه اثر غیرمستقیم مقدور نیست. لازم به ذکر است که مقدار ضریب مسیر در اثر غیرمستقیم از ضرب دو اثر مستقیم تشکیل دهنده آن حاصل می‌شود (ضرب مسیر ارتباط بین متغیر مستقل با میانجی ضرب در ضریب مسیر ارتباط بین میانجی با وابسته) بدست می‌آید. در نتیجه فرضیه چهارم تحقیق رد می‌شود.

جدول ۱۲: ضرایب مسیر آزمون فرضیه چهارم

نتیجه	متغیر	
رد	مولفه‌های عشق	متغیر مستقل
	الگوی ارتباطی خانواده	متغیر میانجی
	دلزدگی زناشویی	متغیر وابسته

بحث و نتیجه گیری

پژوهش کنونی با هدف بررسی رابطه مولفه‌های عشق با دلزدگی زناشویی: نقش میانجی الگوهای ارتباطی خانواده صورت گرفت یافته‌های بدست آمده از تجزیه و تحلیل داده حاکی از آن است که مولفه‌های عشق تاثیر معنی داری بر دلزدگی زناشویی دارد. نتیجه حاصل با مطالعات مصباح (۱۳۹۸) همسویی داشت. همچنین اسماعیلی فر و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود بر تاثیر شور و هیجان زوجین بر دلزدگی زناشویی تاکید داشتند که نتیجه پژوهش حاضر با یافته آن‌ها همسو است. سوروسکی و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود نشان دادند که مولفه‌های عشق در رضایت زناشویی نقش اساسی داد که نتیجه پژوهش حاضر با یافته آن‌ها همسو است. در تبیین نتیجه حاصل می‌توان گفت، رابطه زناشویی می‌تواند دست مایه شادی و در غیر این صورت منبع بزرگ رنج و تألم باشد. عشق با دنیایی از امید شروع می‌شود؛ امید به این که روزی احساسات زوجین توسط طرف مقابل درک شود؛ امید به این که تعلق خاطر و حمایت ایجاد می‌شود. ازدواج و زندگی خانوادگی نمونه‌های کوچکی از خود زندگی هستند و می‌توانند لذت و یا درد بی پایان ایجاد کنند. ازدواج و خانواده سالم می‌تواند منبع ارزشمندی برای دوره‌های سخت زندگی باشد. برعکس، روابط ناسالم و معیوب و عدم صمیمیت می‌توانند مشکلاتی را ایجاد کنند که حتی به نسل‌های بعدی نیز منتقل شود.

بر اساس نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها، این فرضیه که الگوی ارتباطی خانواده در رابطه میان مولفه‌های عشق و دلزدگی زناشویی میانجی‌گری می‌کند رد شده است؛ بنابراین می‌توان گفت؛ الگوهای ارتباطی خانواده در رابطه بین مولفه‌های عشق و دلزدگی زناشویی نقش میانجی‌گری ندارد. در تبیین عدم میانجی‌گری الگوهای ارتباطی خانواده در رابطه بین مولفه‌های عشق و دلزدگی زناشویی می‌توان گفت؛ با توجه به الگوهای ارتباطی خانواده مربوط به گذشته فرد است و ممکن است وضعیت فعلی فرد متاهل و بروز دلزدگی زناشویی وی دستخوش سایر عوامل باشد، به عبارت دیگر، می‌توان گفت زوج‌های فرسوده مجموعه‌ای از باورهای ارتباطی ناکارآمد و انتظارات غیرواقع بینانه دارند. این امر می‌تواند میزان هیجانات منفی موجود در رابطه را افزایش دهد و خشم، تنفر، احساس بی‌ارزشی، افسردگی و اضطراب کند و بدین ترتیب زمینه را برای فرسودگی آماده‌تر کند. مرور مطالعات نشان می‌دهد غیر از الگوی ارتباطی خانواده مفاهیم اصلی عوامل زوجی موثر در دلزدگی زناشویی شامل کاهش صمیمیت (کاهش صمیمیت هیجانی- عاطفی، کاهش صمیمیت زمانی، عدم خودافشایی، عدم پذیرش و نارضایتی جنسی)؛ نبود رفتارهای مراقبتی از جمله فقدان حمایت، بی‌توجهی، و قدرشناسی)؛ تعامل منفی (ارتباط ناکارآمد، حل تعارض ناکارآمد، ابرازگری ضعیف، برخوردهای تخریبی و فقدان مهارت)؛ رکود و نبود رشد و بالندگی از جمله (نداشتن پیشرفت‌جویی مشترک، ناهدفمندی، نبود خودتوسعه‌بخشی و عدم حفظ فردیت) و کمبود شور و هیجان زوجی از جمله فقدان تجارب مثبت، نبود شوخی، کاهش گیرایی و جذابیت است.

پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی روبرو بوده است دراین پژوهش به بررسی روابط بین متغیرها در بین افراد متاهل پرداخته شد و روش نمونه‌گیری در دسترس بود و به دلیل عدم امکان همسان سازی، ممکن است برخی عوامل شخصی مانند ویژگی‌های فردی، تحصیلات، سطح زندگی بر پژوهش میدانی این تحقیق اثرگذار باشد. از دیگر محدودیت‌های این پژوهش، استفاده از

پرسشنامه الگوی ارتباطی خانواده فیتزپاتریک نیز محدودیت دیگر پژوهش به شمار می‌رود؛ چرا که پرسشنامه گذشته نگر است. با توجه به اینکه پرسشنامه به صورت خودسنجی است؛ لذا امکان سوگیری در نتایج محتمل‌تر است. ممکن است برخی از افراد پاسخ دهنده، بدلیل روحیه محافظه‌کارانه، از دادن پاسخ واقعی به بعضی از سوالات اجتناب کنند.

با توجه به اهمیت مولفه‌های عشق و نقش آن بر الگوهای ارتباطی خانواده و بروز دلزدگی زناشویی پیشنهاد می‌شود: در جهت افزایش مولفه صمیمیت در زندگی مشترک، به زوجین مهارت‌هایی افزایش ارتباطات بین فردی از جمله هنر گوش دادن، عدم پاسخ‌های پرخاشگرانه، نحوه ارتباط صحیح باهمسران در جهت افزایش صمیمیت آموزش داده شود. در جهت افزایش تعهد در زوجین تکنیک‌هایی از جمله عدم توجه به افکارهای منفی و بازدارنده و توجه به تفاوت‌های جنسیتی و شخصیتی تکنیک‌های لازم ارائه شود. در پژوهش‌های آتی از پرسشنامه الگوهای ارتباطی خانواده در روابط بین زوجین استفاده شود و نتایج با این تحقیق مقایسه گردد. در پژوهش‌های آتی از روش‌های دیگر جمع‌آوری اطلاعات از قبیل مصاحبه و تهیه گزارش استفاده شود.

منابع

- [۱] باباخانی پور، حمید (۱۳۹۴) مقایسه عملکرد خانوادگی و رضایت زناشویی والدین نوجوانان اقدام کننده به خودکشی با غیر اقدام کنندگان. پایان نامه جهت دریافت کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و فرهنگ.
- [۲] بخشی پور، باب اهلل؛ اسدی؛ مسعود؛ کیانی، احمدرضا؛ شیرعلی پور، اصغر و احمد دوست، حسین (۱۳۹۱). رابطه عملکرد خانواده با تعارضات زناشویی زوج‌های در آستانه طلاق. دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ۱۳(۲)، ۱۱-۲.
- [۳] پروندی، علی؛ عارفی، مختار و مرادی، اسما (۱۳۹۵). نقش عملکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زوجین در پیشبینی رضایت زناشویی. دو فصلنامه آسیب شناسی، مشاوره، ۲(۱)، ۵۴-۶۵.
- [۴] حشمتی، رسول؛ قره داغی، علی؛ جعفری، عیسی و قلیزادگان، مریم (۱۳۹۶). پیش بینی بی رمقی زناشویی زوجین خواهان جدایی با آگاهی از شناسه های جمعیت شناختی، ذهن تمام عیار و تاب آوری هیجانی. مشاوره و روان درمانی خانواده، ۷(۲۳)، ۱-۲۲.
- [۵] دغاغله، فاطمه؛ عسگری، پرویز و حیدری، علیرضا (۱۳۹۱). رابطه بخشودگی، عشق، صمیمیت با رضایت زناشویی. یافته‌های نو در روان شناسی، ۷(۲۴)، ۵۷-۶۹.
- [۶] ساداتی، احسان؛ مهرابیزاده هنرمند، مهنزحمد و سودانی، منصور (۱۳۹۳). روایی، پایایی و تحلیل عاملی مقیاس دلزدگی زناشویی کایزر. اولین کنگره ملی روانشناسی خانواده، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- [۷] شفیع آبادی، عبدالله و فرحبخش، کیومرث (۱۳۸۵). ابعاد عشق ورزی بر اساس نظریه سه بعدی در چهار گروه زوج‌های در مرحله نامزدی، عقد، ازدواج و دارای فرزند. دانش و پژوهش در روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)، ۳۰، ۳-۶.
- [۸] شولتز دوان، پی، شولتز، سدنی ال. (۲۰۱۳). نظریه های شخصیت. ترجمه: سیدمحمدی، یحیی. (۱۳۹۸). تهران: انتشارات ویرایش.
- [۹] صدری، اسماعیل؛ رئیس، سجاد و رحیمی، نقی. (۱۳۹۷). نقش الگوهای ارتباطی انواده و سبک های دلبستگی در پیش‌بینی آمادگی به اعتیاد در جوانان. مجله اعتیاد پژوهی سو مصرف مواد، ۱۲(۴۵)، ۱-۱۸.
- [۱۰] کورش نیا، مریم (۱۳۸۵). بررسی تأثیر ابعاد الگوهای ارتباطات خانواده بر میزان سازگاری روانی فرزندان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
- [۱۱] مرآتیان، ناهید؛ رحیمی، مهدی و زارعی، حسن (۱۳۹۵). رابطه بین ابعاد ارتباطی خانواده و انعطاف‌پذیری شناختی نوجوانان. کنگره بین المللی علوم تربیتی و روانشناسی و سبک زندگی سالم.
- [۱۲] مرادی، مرتضی و چراغی، اعظم (۱۳۹۷). الگوی علی تجربی از روابط بین ادراک از الگوهای ارتباط خانواده، ادراک از ساختار کلاس، انگیزش و خودگردانی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی در نوجوانان دبیرستانی. مجله مطالعات آموزش و یادگیری، ۶(۱)، ۱۱۱-۱۳۹.
- [۱۳] مصباح، ایمان (۱۳۹۸). رابطه مؤلفه های عشق (صمیمیت، شور و شوق، تعهد) با رضایت زناشویی در دانشجویان زن و مرد متأهل. رویش روانشناسی، ۸(۱)، ۲۱-۳۰.
- [۱۴] نادری، حبیب؛ خرمایی، فرهاد؛ اکبری، عباس و صبری، مصطفی (۱۳۹۷). نقش عالی الگوهای ارتباطی خانواده در خودکارآمدی و تاب آوری تحصیلی دانش آموزان. مجله مطالعات آموزش و یادگیری، ۱۰(۱)، ۹۴-۱۱۰.
- [۱۵] نریمانی، محمد؛ رحیمی، سعید و صداقت، مهرناز (۱۳۹۷). پیش‌بینی طلاق عاطفی زوجین براساس الگوهای ارتباطی خانواده و ساختار انگیزشی. روانشناسی خانواده، ۵(۲)، ۲۷-۳۸.
- [16] Arkister, J., & Stevenson, H. (1991). Identifying family at risk: Exploring the MC Master
- [17] family assessment device. Journal of family therapy, 13(4), 411-421.
- [18] Al-Krenawi, A. (2010). A study of psychological symptoms, family function, marital and life satisfactions of polygamous and monogamous women: The Palestinian case. International Journal of Social Psychiatry, 58(1), 79-86

- [19] Chen, Z., Tananka, N., Uji, M., Hiramura, H., & Shikai, N. (2017). The role of personality in marital adjustment of Japanese couples. *Journal of behavioral and personality*, 35(4), 561-572
- [20] Duffy SM, Rusbult CE.(1985). Satisfaction and commitment in homosexual and heterosexual relationships. *Journal of Homosexuality*, 12: 1- 23
- [21] Engle G, Kenneth Ro.(2002). The personality of love: fundamental motives and traits related to component of love. *Personality & individual differences*, 32: 839- 853
- [22] Epstein,N.B., Baldwin , L.M.,& Bishop, D.S.(1983).The McMaster Family Assessment Device. *Journal of marital and family Therapy*, 9 , 171- 180.
- [23] Goldenberg, H., & Goldenberg, I. (2012). *Family therapy: AN overview*. Cengage Learning.
- [24] Gottman, J, Murray,J., Swanson, C., Tyson,R. &Swanson, K. (2002). *The mathematics of marriage, Dynamic Nonlinear Models*. Massachusetts Institute of Technology. MIT Press.
- [25] Huang, Y. (2010). Family communication patterns, communication apprehension and soci communicative orientations. study of Chinese students, 10, 121-35.
- [26] Kayser, K. (1993). *When love dies: The process of marital disaffection*. NY: Guilford.
- [27] Lemie, R., Hale J.L. (2002). Cross-sectional analysis of intimacy, passion and commitment, the assumption of the triangular theory of love. *Psychology Republication*, 90, 109-14
- [28] McCarthy, L. A. (2006). Influences of couple conflict type, division of labor, and violated expectation on first time parents' individual and marital wellbeing. Dissertation for the degree of PhD: University of Florida
- [29] Pines, A. M., Hammer, B. L., Neal, B. M., & Icekson, T. (2011). Job Burnout and couples in the sandwiched Generation. *Journal of Social Psychology*, 74(4), 361
- [30] Pokorska, J., Farrell, A., & Pillai, K. (2013). Relationship fading in business to consumer context. European Marketing Academy conference. Istanbul: Turkey.
- [31] Sprecher S. (1999). I love you more today than yesterday. Romantic partner's perceptions of change in love and related affect over time. *Journal Perspective Society Psychology*, 76: 46-53
- [32] Sternberg, R.J., & Barnes, H.L. (1985). Real and ideal others in romantic relationships: are four a crowd? *Journal of personality and Social Psychology*, 49, 1586-1608.
- [33] Tilly, L.A., Scott, J.W. (2016). *Woman, Work and Family*. Methuen young books (December 1987)
- [34] Watzlawick, P., Beavin, J. & Jackson, D. (1967). *Pragmatics of human communication: A study of interactional patterns. pathologies & paradoxes*. NY: Norton.